

De l'Empordà al món

Xavier
Ferrer

Callígraf
Narrativa

De l'Empordà al món

Xavier Ferrer

Edicions Cal·lígraf

Figueres, 2025

Primera edició — octubre de 2025

La publicació d'aquesta obra
ha rebut el suport de:

Diputació de Girona

Publicació

Edicions Cal·lígraf, SL

Monturiol, 2, 1r 1a

17600 Figueres

Tel. (0034) 615 261 764

www.edicionscalligraf.com

info@edicionscalligraf.com

Correcció

Núria Garcia Caldés

Disseny i maquetació

Plàcid Busquets

Impressió

DC Plus, Serveis Editorials

© de la fotografia de portada i de les fotografies interiors

Arxiu Xavier Ferrer

© del text

Xavier Ferrer Junqué

ISBN

979-13-990459-2-5

Dipòsit legal

GI 1278-2025

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

*Queda rigorosament prohibida,
sense l'autorització per escrit
dels titulars del copyright, la
reproducció parcial o total
d'aquesta obra per qualsevol
mitjà o procediment, incloent-
hi la reprografia i el tractament
informàtic. Les infraccions
d'aquests drets es troben sotmeses a
les sancions establertes a les lleis.*

Taula

PROPÒSIT	11
LA INFANTESA I L'ADOLESCÈNCIA	13
DE L'EMPORDÀ AL MÓN	
ÀFRICA	
6.000 km per l'Àfrica occidental	23
Marroc i Algèria	71
La Cabília i Tunísia	99
Egipte i Sudan	111
ÀSIA	
Índia i Nepal	143
Sud-est asiàtic	173
ORIENT MITJÀ	
Israel i Egipte	215
APUNT FINAL	245
ÀLBUM DE FOTOS	247

Propòsit

De ben joves, les inquietuds ens encaminaven a la voluntat de conèixer món, i per fer-ho la solució era viatjar, sortir, conèixer altres contrades, altres cultures, altres societats, molt més amagades que avui en dia perquè no hi havia internet ni mòbils, i la informació ens arribava a partir de llibres, ràdio, televisió i pel que en sentíem a dir quan parlaves amb algú.

Sigui com sigui, vaig tenir l'ocasió de compartir amb bons amics uns anys continuats de viatges, set en concret, que em van aportar un coneixement del món, de la complexitat de les cultures, de les societats, de les religions, de les polítiques, que em van obrir els ulls i fer estimar el que tenim i, alhora, comprendre maneres d'entendre la vida en altres contrades. Els acompanyants van ser en Joaquim, en Lluís, en Quim, en Joan, la Muntsa, en Ferran, l'Elisa, l'Àngel i en Francesc.

En aquests viatges, vam tenir la idea de fer un diari detallat de tot el que vèiem, i va recaure en mi la tasca d'escriure-ho. Sovint era motiu de bromes, perquè quan hi

havia tasques col·lectives com ara rentar la roba, ordenar equipatges o preparar noves sortides, jo em solia refugiar en la tasca d'escriure el diari. La veritat és que ho feia molt a gust, i em permetia estar molt connectat amb tot el que fèiem i vèiem per poder descriure-ho bé.

No érem conscients de la importància d'aquests diaris —han passat molts anys guardats—, fins que, al cap de tres o quatre dècades, parlant amb els protagonistes, ens vam demanar qui els tenia i si seria interessant rellegir-los. Els hem recuperat i els hem llegit, la veritat és que, sobretot de manera puntual, la lectura ha estat tota una experiència en el sentit que hi hem trobat molts episodis que no recordàvem i també, en general, per una manera d'entendre la vida lligada a la joventut d'aquells moments i que ara, sigui perquè el món ha canviat o perquè nosaltres som més grans, no veiem igual. Ras i curt, és clar que la força, la voluntat, la curiositat, la ingenuïtat i les ganes de conèixer món quan ets jove facilita sortir de la zona de confort i acceptar i buscar mons nous i situacions de risc. I tot plegat va quedar descrit en aquests diaris, que han constituït la base per fer el llibre.

El volum que us presentem, doncs, conté una síntesi de la meua infantesa i adolescència, i detalls de com van anar aquells viatges: com vam trobar els països, qui els governava, particularitats, sensacions i vivències que hi vam experimentar, i també alguna reflexió sobre situacions que l'any 2025 són molt diferents, com ara si parlem de demografia, economia o geopolítica.

La infantesa i l'adolescència

«Han matat en Kennedy», aquestes són les primeres paraules amb què vaig ser conscient que alguna cosa molt forta passava, més lluny del món meravellós d'un infant a la Torroella dels anys seixanta. Tenia set anys i se m'obrien els ulls amb la innocència d'un nen, és clar. Quan em preguntaven l'edat, situaven el meu naixement l'any 1956, i sempre em deien «ui, l'any de la fred». Recordo una infància feliç, amb harmonia a casa, amb una família més extensa, amb els veïns i amb els amics. Tot era proper i fàcil. El meu món, i el dels meus amics, era petit, era a Torroella, allà començava i s'acabava tot.

Amb els anys es van obrint els ulls i apareix el món més gran, el futbol ja no és només el que jugàvem pels carrers, apareix el Barça, el futbol reglamentari, el cinema cada setmana, els vincles d'amistat. També l'escola, vista en perspectiva, grisa, dura, inflexible, era el que hi havia i ens semblava normal; els nens s'adaptaven a tot.

Un dia, a casa, tenia vuit anys, ves a saber el rentat de cervell que ens havien fet —adoctrinament, en diríem ara—, i deixo anar al pare: «En Franco deu ser molt bona

persona...». Vaig observar el posat que hi va fer: sense dir res, ho deia tot... allà vaig entendre que alguna cosa no quadrava, que el que ens ensenyaven no lligava amb el que havia passat i passava al carrer i a les famílies.

L'adoctrinament també es produïa en l'ensenyament de la religió. El mal record que em suposa pensar en els moments d'angoixa que vaig viure quan el capellà ens deia que sentiríem una veu interior que ens diria que ens féssim capellans, i jo pensava «què faré si em ve la veu?, què li diré?», desitjava que no em vingués la veu, perquè el que tenia clar era que no volia ser-ne, de capellà. Com jugaven amb la innocència dels nens! Recordo que quan va morir el rector de Torroella —ho era des d'acabada la guerra—, ens van fer anar a veure'l mort, i allò em va causar una forta impressió. Tenia vuit anys.

La nevada del 1962, per mi la gran nevada, feia que passés pel carrers de Torroella i no veia les cases per l'alçada de la neu, o potser és que jo era petit i tot em semblava enorme.

La plaça de la vila, els carrers, el camp de futbol —de terra i amb un pendent pronunciat—, els horts, els camins, el riu, la resclosa, el mar, la muntanya amb el castell del Montgrí, l'ermita de Santa Caterina, tot ens servia per jugar, conèixer coses noves, perdre'ns i créixer.

Les celebracions religioses eren moltes, però a l'Empordà, a més, fèiem una segona comunió, solemne en deien, sobre els dotze anys, quan semblava que ja deixàvem de ser nens, i ens començàvem a fixar en maneres de fer dels més grans i a copiar-les, fins i tot de començar a veure les noies, totes amigues, d'una manera diferent. Començava a sorgir el desig.

En aquells moments, uns amics acabaven la bàsica i es posaven a treballar i d'altres feien el batxillerat, uns a Girona, el Collell o en altres contrades, això normalment els de famílies més acomodades, i d'altres anàvem a l'acadèmia Santa Caterina de Torroella, que ens va permetre poder estudiar a molts joves i que, si no hagués existit, no ho haurien pogut fer. Jo hi vaig a anar fins a 6è de batxillerat i n'estic molt content.

Després, circumstàncies de la vida, em van portar a treballar al món financer, una bona posició en aquell moment. I entretant, la decisió de si tornava a Torroella o em quedava a Barcelona. Tot i l'enyorança que sabia que tindria, i encara tinc, va guanyar Barcelona, tot un món per a un noi de poble que, com molts d'altres, acumulava inquietuds per conèixer món.

Torroella tenia 4.200 habitants, i actualment ja ha superat els 13.000. Era una època de certa monotonia i tranquil·litat aparent provocades pel règim que continuava sense permetre cap manifestació cultural i cap moviment social i, encara menys, polític. Tot i això, a mitjans dels seixanta es va encetar una etapa de més activitat cultural amb l'Aplec de la Sardana i sessions de cineclub, concerts i conferències a recer de l'església, que propicià la creació de l'Esplai de Joventut on es va fer el primer curs de llengua catalana. Joves del moment i també persones amb inquietuds —moltes de les quals havien patit la guerra—, aspiraven a la recuperació cultural, democràtica i nacional del país i per això treballaven. Ja als anys setanta es creà el Casal del Montgrí, que va ser el bressol de les entitats culturals que van anar sorgint i encara hi són, avui en dia, ben actives.

També s'assisteix al desenvolupament del turisme i al començament de la transformació de l'Estartit i de tota la costa empordanesa i catalana. Com a fet d'abast internacional, destaca la instal·lació, el 1962 i a l'Estartit, de l'estació Loran, coneguda com la base americana. Fou també un fet destacat la construcció del Club Nàutic, ara ja reformat i adaptat a les necessitats actuals.

En aquest ambient ens anàvem fent grans i coneixent món. De fet, molts nois i noies de Torroella, si volien estudiar, havien de marxar a Barcelona, més endavant també Girona va ser una opció. Així, als setze anys em vaig instal·lar a Barcelona compartint pis amb amics.

Als disset anys ja treballava i sempre em quedava la sensació que volia saber, que volia estudiar... Em vaig decidir per econòmiques, que lligava amb la feina que tenia. Després, em va semblar que em mancava formació i coneixement social i polític, i vaig estudiar, ja amb filles a casa, ciències polítiques, i com si no n'hi hagués prou em vaig embarcar a fer la tesi doctoral.

I així creixíem, participant de la vida esportiva, social, musical i política del moment. Recordo les dues edicions que la colla 69, la dels meus amics, vam organitzar les nits de música, catalana i rock, amb les figures del moment. I és que els Joan, els Lluís, els Josep, en Joaquim, en Pere, en Miquel, en Vicenç, en Jordi i jo, som, encara avui, bons amics. Amistats per a tota la vida, com les de més amics que també són propers, que demostra que el que es forja de petit, encara que s'agafin camins diferents, queda per sempre. Eren moments de gaudir de la joventut, de les festes, també de les discoteques, de debats... per tot l'Empordà, i de conèixer joves d'altres contrades i establir noves amistats.

A Torroella, les eleccions municipals van ser un fet important, com arreu del territori. També el ressorgiment cultural amb la creació del Festival de Música, que ja ha superat les quatre dècades de qualitat musical; la recuperació de la revista *Emporion*, ara en format digital; el *Llibre de la Festa Major* amb més de vuitanta anys de trajectòria cultural; la Penya Barcelonista del Montgrí i comarca que ja ha celebrat el cinquantè aniversari; el futbol de Torroella, campions el 1972, i que ja és centenari; el cineclub, grups de teatre, de cant, de lectura, les cobles Montgrins, Caravana, Foment i moltes altres associacions de diferents àmbits, un centenar, que fan de Torroella una vila d'un alt nivell cultural i participatiu.

I pel que fa a l'àmbit general del país, com ja us podeu imaginar, era el moment de la lluita democràtica i l'efervescència social, cultural i política. Vaig viure amb intensitat aquells moments a la Barcelona dels setanta. Els partits polítics, els sindicats i altres organitzacions democràtiques s'anaven obrint camí, com també ho feia la recuperació nacional i cultural. Les primeres eleccions democràtiques es van viure amb il·lusió, i igualment la recuperació cultural amb l'expansió i la diversificació de la literatura, la cançó i el rock en català, a l'àmbit musical amb l'obertura de la sala Zeleste i d'altres. Aquesta vitalitat es va traslladar també a l'àmbit esportiu, amb un Barça que venia de catorze anys de sequera de títols i que va passar a guanyar la lliga, i amb un o a 5 al Madrid, recordat per sempre. L'arribada del president Tarradellas i les eleccions democràtiques posteriors van representar l'assentament de la democràcia, encara amb moltes mancances, i que va requerir seguir lluitant per apropar-nos als estàndards europeus.

Vull aprofitar aquest escenari per homenatjar la generació dels meus pares, dels pares dels meus amics, de moltes persones que, directament o indirectament, van patir la Guerra Civil, i que, sovint callant i treballant, van tirar endavant un país destrossat, i ho van fer amb rigor, treball i dedicació. Una generació perduda a qui no es reconeixerà mai prou la vàlua, l'esforç i l'estima.

No és cap novetat si dic que quan ets jove, et sembla, com diu el poeta, que «tot està per fer i tot és possible!».

Àfrica

6.000 km per l'Àfrica occidental

Teníem vint anys, tot per fer i moltes ganes de conèixer món, i ens vam atrevir a dibuixar una ruta per l'Àfrica occidental, des d'Alger fins a Nouadhibou, uns 6.000 km. En Joaquim ens portava avantatge organitzant el viatge i ens encoratjava a tots. La preparació era molt bona, però sabíem que hauríem de fer tràmits administratius, superar controls fronterers, gestionar els costums dels llocs, l'adversitat climàtica... i ens imaginàvem que hi hauria també moltes situacions noves i sorprenents, impensables.

Amb la motxilla plena fins a les dents, passaports, visats, pessetes i francs francesos per canviar a cada país que volíem trepitjar, i molta illusió, ens vam embarcar en aquesta travessia, naturalment sense mòbils ni internet, perquè no existien. Això sí, amb tots els elements tècnics del moment, inclòs en l'àmbit de la fotografia, del qual en Quim és un expert, i de la navegació a través dels mapes, en què destaquen en Joaquim i en Lluís. Al mateix temps, amb les vacunes obligatòries: les del paludisme,

la malària o la febre groga. Així que, amb la força i la ingenuïtat que dona la joventut, el setembre de 1978 vam iniciar l'esperada aventura.

Algèria

A finals de la dècada dels setanta Algèria és governada per un sistema socialista de trets comunistes, creat després de la guerra d'alliberament amb França. Va accedir a ser un estat independent el 1962, després d'una guerra cruel, amb conseqüències nefastes per ambdós països. En aquells moments, Algèria tenia 18 milions d'habitants, amb una societat agrària i poca indústria (avui en té 47 milions). La moneda era el dinar, que equivalia a vint pessetes (0,12 euros).

La figura del cap d'Estat és present a tot arreu, amb cartells amb gent amb el puny alçat, i vitrines amb propaganda de l'URSS i Albània.

Fa poc que ha mort el president Boumédiène, heroi de la guerra d'alliberament contra els francesos, que havia apartat del poder el carismàtic Ben Bella. Es notava un país amb un control policial fort i amb proclames d'un règim socialista sorgit de l'alliberament colonial. La societat, la gent, se la veia amb un dinamisme frenètic, com si tothom s'hagués de guanyar la vida i no tingués temps per perdre.

Alger

Aterrem a Alger des de Palma de Mallorca, on hem arribat en vaixell des de Barcelona. A Palma ens sorprenen pintades ultradretanes, i també veiem cartells d'un míting del PSOE amb la participació de Tierno Galván.

Al vol coneixem un arquitecte vietnamita anomenat Ngoyen, resident a París i que va a fer unes obres a Alger. És interessant perquè ens dona el contacte d'un treballador de l'ajuntament de Tamanrasset, el darrer poble d'Algèria abans de travessar el desert cap a Níger, una de les nostres destinacions.

La primera nit la passem a l'aeroport, ple de gent que també hi dorm. Es fa de dia, molta pluja al matí. Agafem un bus directe cap a l'ambaixada espanyola, on deixem les motxilles i ràpidament fem el visat per poder entrar al Níger. Ja sabem que no el tindran fet fins al cap de tres dies, els que tenim pensat estar a Alger.

A l'estació ens informen dels autobusos que van cap a Ghardaïa, que és a 600 km al sud, i després, fins a Tamanrasset, 1.300 km més. De tornada a l'ambaixada, volem preguntar si podem dormir allà mateix o si saben d'algun lloc assequible, i ens en diuen un però no està obert. Truquem a la porta del costat i ens surt un senyor que parla català, és d'Alcoi, li diem que no sabem on anar a dormir i que estem xops. Ens diu que ho demanem a uns frares franciscans que hi ha a la mateixa casa. Es deixen convèncer amb una petita almoïna, mentre ens comenten que a Alger, des de que hi ha socialisme, no s'hi pot viure.

Alger té 1.600.000 habitants el 1978 (4.400.000 el

2025). Una extensió enorme, amb una casba molt poblada i atapeïda, amb gent molt dinàmica i amable, molts nens pels carrers perquè fan torns de tres hores de classe cada dia per tal que tota la mainada pugui tenir formació. Les cases es perden per la muntanya. Es considera una ciutat d'entrada a l'Àfrica. És curiós un cartell que diu: «Ciutat del Cap: 6.000 km».

La casba d'Alger és impressionant, és plena de gent que es mou sense ordre ni concert, molta mainada amb aspecte deixat, carrers tortuosos, grans pujades i baixades plenes d'escales, carrers estrets de no més de dos metres d'amplada. Les cases semblen sobreposades l'una a sobre de l'altra, en una un comerç, a l'altra una barberia, una sastreria, totes petites, tot és amuntegat, sabaters pel carrer, gent que ven de tot. A les botigues hi podem veure pòsters europeus generalment esportius.

També veiem mesquites amb creients que es renten els peus i resen. És un riu de brutícia perquè els serveis públics no hi poden entrar. Tot plegat un espectacle que s'ha de veure i viure.

Una altra part de la ciutat, el port, molt gran, hi dona molta vida. Al costat hi ha l'estació de tren i la d'autobusos. La circulació és perillosa, no funcionen els semàfors de vianants, els cotxes no paren de fer sonar el clàxon i condueixen malament. És tot un perill sorprenent per nosaltres, si ho comparem amb casa nostra.

Sopem amb els franciscans, amb qui tenim converses interessants, entre unes persones treballades per la religió i l'experiència i uns joves, nosaltres, amb totes les antenes obertes per no perdre'ns cap detall. Més tard, cansats del dia feixuc però alhora relaxats per les expe-

riències viscudes, ens posem a dormir en l'espai que ens han reservat els frares.

Impera la influència francesa, amb tendència a substituir-ho tot per la cultura àrab. Quasi tots els carrers ja tenen noms àrabs i els centres oficials, bancs i altres dependències, el tenen en àrab i en francès. Els joves vesteixen amb aire europeu, tot i que els pantalons texans costen 250 dinars i els de marca el doble. I els més grans porten la característica vestimenta àrab. La policia va ben vestida i imposa respecte.

Pel que fa a la religió, en teoria hi ha llibertat de culte, però la musulmana és omnipresent. Tot i la formalitat religiosa, observem zones de compra de sexe, especialment al voltant del port.

Tens la sensació que l'Estat procura influir la gent, que la població doni una imatge alegre, identificada amb el govern i el règim, potser perquè no poden expressar altra cosa.

L'endemà toca diana ben aviat i un esmorzar a la casba, on repetim la ingenuïtat juvenil de gravar, amb un casset, la gent com parla, com es relacionen, el que fan. Entretant, descartem demanar el visat de Mali per no perdre més dies. I ja som a l'estació d'autobusos a punt per fer 700 km fins a Ghardaïa.

Camí de Tamanrasset, via Ghardaïa i In Salah

Mentre deixem Alger, el paisatge es va fent més inhòspit i la flora va decaient, anem entrant en zona desèrtica. Ens fa respecte endinsar-nos al temut Sàhara, l'immens desert

que parteix l'Àfrica en dues parts ben diferenciades, tant pel que fa a les races i els pobles que hi viuen com pels costums i les religions. Som coneixedors que, a Tamanrasset, hi ha dues vies per travessar el Sàhara, hi ha un punt on fer-ho per In Gall fins a Agadez i l'altre per Tahoua fins a Niamey, ambdues amb uns 800 km de desert sense carreteres, tan sols pistes i zones que només coneixen els nadius. Ens en anem a Tamanrasset, i ja veurem com podem travessar el Sàhara.

Molts quilòmetres i parades per menjar i per resar. En un poble uns nois ens van demanar l'adreça perquè volien venir al mundial del 82. I és que la influència europea i occidental és evident, tot i el sistema polític que procura formar en el socialisme i l'islam i evitar la informació occidental.

Cansats, arribem a Ghardaïa de matinada, encara és fosc. Busquem un lloc per dormir un parell d'hores i quan clareja, sense perdre temps, anem a comprar el bitllet per anar a Tamanrasset. Hi ha molta activitat, rucs pel carrer, paradetes, àrabs i gent de diferents condicions passejant i comerciant.

L'aplicació de les normes de la religió i dels costums ancestrals es fa evident a Ghardaïa. Les dones duen túniques blanques completament tapades, només amb un ull descobert i els homes amb els pantalons molt balders. La pobresa i la falta d'atenció sanitària també hi és ben present quan apareix una persona amb la cara completament menjada per alguna malaltia.

La natura és molt contundent, desert i algun oasi que permet vida al seu voltant. En visitem un que està a 6 km, i ben aviat notem que el sol comença a escalfar de

valent. Un dinar, sota unes voltes que ens protegeixen del sol, amb una amanida amb sardines i aigua, i sempre amb una gota de lleixiu per desinfectar. Aprofitem que coincidim amb uns italians per conversar-hi i anar a la falda de la muntanya a beure i fumar, i gaudir d'una vista immillorable, alhora que, imbuïts pel paisatge ple de dunes i algunes palmeres de l'oasi, no cal res més per notar que estem vivint uns moments únics i especials. No acaba de sortir bé l'anada a buscar les apreciades roses del desert perquè no en trobem, de manera que en comprem quatre que, quan ara les veig, em transporten a aquell paradís, als ulls d'un jove de vint anys que descobria el món.

De camí cap a In Salah, l'autobús va tot ple. El paisatge és desèrtic i alhora espectacular. Paren per resar i, de tant en tant, per menjar. Al vespre, el bus s'atura a El Golea, un poble petit i estratègic en la ruta cap al sud, i tothom baixa a sopar.

Ja a In Salah, de matinada, recollim les motxilles i ens posem a dormir a la mateixa plaça on para el bus, amb altra gent.

Quan clareja, observem que estem voltats de sorra i de cases de fang, totes baixes. Ja és ple desert. Un cafè i una volta pel poble, extens i amb dunes per tot arreu. A prop hi ha un oasi molt ben aprofitat amb canals per regar. Parlem amb els nadius, que ja són quasi tots negres, molt amables i alegres; només s'enfaden si els fotografiem, els nens sobretot.

Aparentment no hi ha cap perill a la vista, tot i que, en qualsevol moment et pots trobar amb una sorpresa desagradable, com en Quim, que es va punxar amb una espina que li va travessar la sabata i li va fer-li sang.

Uns nois de Barcelona que van amb un Land Rover busquen un mecànic per arreglar el diferencial d'un altre cotxe aturat a 15 km, però avui és divendres i aquí es festa. Troben la solució anant a Tamanrasset, a 600 km. Van sense visat del Níger i el seu objectiu és anar a explorar cementiris de dinosaures. És curiós les coses i les situacions especials que et pots trobar en ple desert, que va de no veure ningú a trobar-te uns catalans decidits a superar tota mena d'obstacles amb l'objectiu d'arribar al seu ideal, que és l'estudi dels dinosaures. Es veu que al Níger actual, fa milions d'anys, s'hi passejaven, de ben segur que amb una flora molt diferent de la d'ara, que és inexistent.

Fem un te i més tard dinem un plat d'arròs amb un tall de carn i dues ampolles de llimonada, que se'ns posa d'allò més bé, ja que estem a 42 graus i en ple desert.

En Lluís i jo anem a gravar una pregària i, mentre ho fem se'ns acosten dos policies per dissuadir-nos-en. Entenem que hem d'acabar amb la ingenuïtat i curiositat juvenil gravant converses de nadius, sense ser conscients de les situacions complexes en què ens podem trobar si ens denuncien.

És espectacular veure la gent com es baralla per entrar al bus els primers. Estem en ple desert de sorra, l'horitzó sembla el mar. Fem parades per a la pregària i, al capvespre, per sopar. Al bus, la temperatura és infernal, de 38 graus, i l'aire que entra és molt calent. De fet, al desert no comença a refrescar fins ben entrada la nit.

De matinada arribem a Tamanrasset. Tot és fosc i no deixen dormir al carrer; finalment ens instal·lem en un càmping que ens ha indicat un militar. A les set, de peus a terra: ens dutxem força bé, rentem roba, obrim les

motxilles perquè respirin, que ja convé, i ens recuperem a poc a poc.

Preparant la travessa del Sàhara

Som coneixedors del fet que no hi ha transport públic per travessar el Sàhara i que són 800 km, de manera que hem de pactar amb algun camioner que faci la travessia. Anem cap a la duana i allà ens diuen que hi ha camions carregats de sacs que marxen cap al Níger avui a la tarda. Decidim sortir demà per descansar bé i també perquè no podem entrar al nou país fins al cap de dos dies, pel visat.

Fem una visita obligada a en Bouchala, un tuareg que viu a Tamanrasset, a qui portem un paquet de part d'un amic de Barcelona, la qual cosa el fa content.

La gana es fa notar i fem un entrepà de sardines, que ja comença a ser un clàssic, i una amanida de ceba i cavalla, alhora que ens aconsellen beure molta aigua per evitar deshidratació.

La gent, especialment els nens, ens demanen de tot, fins i tot pastilles per al maldecap.

Ja ben instal·lats a Tamanrasset, de bon matí anem a comprar. No trobem oli, ens ho aclareix un militar que ens diu que està controlat pel règim. Entretant, el cementiri està molt concorregut, feien un clot per enterrar un difunt, situació normal i de dol per als nadius, però especial i única per a nosaltres, si ho comparem amb els nostres funerals.

Preguntem a un policia quan trigarem per arribar a In Guezzam, poble fronterer amb el Níger. Més d'un